

MATERYALİZM

Kâinattaki herşeyi madde ile izah etmek isteyen ve âlemde bir gaye, bir şuur ve bir irade görmeyen, toplum hayatını ve fertler arasındaki ilişki ve davranışları belirleyen faktörün madde olduğunu iddia eden düşünce sistemidir.

Materyalist görüşün temelleri eski Grek felsefesine kadar uzanır. Dine düşmanlık esası üzerine kurulan Rönesans hareketi ile daha da sistemli hâle geldi. Ardından sanayi devrimi ile ortaya çıkan deneysel zihniyetin etkisiyle Batı toplumları, Hıristiyanlığa karşı çıkan bu akımlara hazır bir zemin oldu. Çünkü Hıristiyanlık akli ve düşünceyi donduran, zulüm ve baskı yolunu seçen, sosyal kargaşayı kendi lehine körükleyen bir konumdaydı.

Eski Grek felsefesine göre bilginin kaynağı Allah ve İlâhî vahiy değil, insanın kendisiydi. Hayatın gereklerinin ne olduğu ile ilgili olarak, göz önünde bulundurulması gereken kaynak İlâhî vahiy değil, insanî düşüncelerdi. Fransız İhtilâlîne kadar kendi içinde sürekli şekillenen bu düşünce sistemi, dini ve Allah'ın varlığı düşüncesini ortadan kaldırmayı hedef aldı. Bu yönde belirlenen temel ilkeler şöyle sıralanabilir:

Gerçekler, his ile idrak edilebilen âlemde gizlidir. Duyularla idrak edilen tabiat olaylarının ötesinde bilgi elde etmeye çalışmak ve bu alanda illet arayıp bulmaya kalkışmak yanlıştır. Tabiat dine ve akla hâkimdir. Çünkü tabiat, her şeyin kendisinden çıktığı temeldir. İnsan akli düşüncelerin kaynağıdır. Madde kâinatta köklü ve biricik gerçektir. Kâinattaki herşey ve herkes maddeden çıkmış olup, maddenin kanunlarına mahkumdur. Maddenin sınırlarının dışında herhangi bir varlık söz konusu değildir. Maddeden ortaya çıkan-insan da dahil olmak üzere-bütün varlıklar ve bütün organizmalar maddîdir. Madde, bütün duyuş, düşünüş ve idrakin kaynağıdır. İdrak ise ondan türemiş ikincil bir unsurdur. Çünkü idrak, maddenin yani varlığın bir yansımasıdır. Düşünce ise, maddenin bir sonucudur.

Bu temel unsurlar üzerine bina edilen materyalizm, insanlık tarihini de maddeci temellere dayandırarak açıklar. Buna göre madde ezelî ve ebedîdir ve kâinatta var olan her şey madde tarafından yaratılmıştır. Bu yönüyle materyalizmin sosyolojiye sunduğu temel, Evrim Teorisi'nin tabiî seleksiyon yoluyla biyoloji ilmine sunduğu temelin aynısıdır. İncelenmekte olan tür ne olursa olsun, o tabiî seleksiyon yoluyla evrim geçirmiş bir türdü. İşte bu, onun tabiatının sınırlarını çizer.

Ayrıca tarihin materyalist yorumu, insanlık hayatında bir takım değerlerin varlığını inkâr edip, hayatı sadece yemek, içmek, giyinmek, barınmak ve cinsî ilişkiden ibaret olarak kabul eder.

Din, ahlâk ve ailenin materyalist yorumu ile aynı anda iki şey kastedilir. Bunların birincisi; bu kurumların bizatihî ve kendiliklerinden ayakta duran bir takım değerler olmadıkları, onları bu şekilde görmenin mümkün olmadığıdır. Dolayısıyla bu kurumların ne köklü, ne de kutsal olmayışındandır. Materyalizme göre her ne olursa olsun din, insanların zihninde, onların günlük hayatına hâkim olan dış güçlerin vehmî bir yansımasından ibarettir.

Materyalistlere göre aile, ebedî bir sosyal yapı değildir. Çağlar boyunca ailede pek çok değişiklik görülmüştür. İşte bu evrim, son tahlilde ekonomik etkenle belirlenir.

Cansız maddenin kanunlarının insana uygunluğu iddiası, insanlık düşünce tarihinde daha önce hiç bir şekilde görülmemiş “ilmî” bir efsane biçimindedir. Bu ilmî efsanenin ortaya konulmasının patenti, mutlak anlamda olmasa bile materyalist komünistlere aittir.

Materyalizm, sadece komünist rejimlerde geçerli bir anlayış değildir. Kapitalizm de en az komünizm kadar materyalist bir anlayışa dayanmaktadır. Sosyal düzen, katıksız olarak maddeci bir düzendir. Bu düzende insan, yaratılış ve âhiretinden soyutlanmış olarak ele alınır. Maddî hayat içerisinde sadece maddî çıkarlarıyla var olan bir **“homo economicus,”** yani **“Ekonomik İnsan”**dır.